

Podrška strategiji razvoja pravosuđa u području ljudskih prava

Osijek, Zagreb, Bjelovar 15. siječanj 2016.

Dvotjedni izvještaj o suđenjima za ratne zločine, pojavama diskriminacije, zločinu iz mržnje i govoru mržnje te pravima žrtava rata

Zakašnjela sudska osuda govora mržnje

Prekršajni sud u Zagrebu proglasio je krivim Josipa Šimunića što je 19. studenog 2013. oko 22,15 sati u Zagrebu, na stadionu Maksimir, nakon službenog završetka utakmice nogometnih reprezentacija a za vrijeme dok su se na stadionu još uvijek nalazili navijači, uzeo mikrofon i izašao na središnji dio travnjaka te se okrenuo prema gledateljima i uzviknuo "Za dom", na što su gledatelji odzdravili "Spremni", iako svjestan da uzvik "Za dom" uz odzdrav "Spremni", simbolizira službeni pozdrav za vrijeme totalitarnog režima Nezavisne države Hrvatske odnosno da kao takav predstavlja manifestaciju rasističke ideologije, prijezir prema drugim ljudima zbog njihove vjerske i etničke pripadnosti te trivijaliziranje žrtava zločina protiv čovječnosti, čime je počinio prekršajno djelo protupravnog ponašanja opisanog u čl. 4. st. 1. podstavak 7. *Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima*¹, te mu je izrečena novčana kazna u iznosu od 5.000,00 kuna.

Dana 8. siječnja 2016. Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu² je na navedenu presudu Prekršajnog suda u Zagrebu uložilo žalbu tražeći da Visoki prekršajni sud izrekne strožu novčanu kaznu.

U prosincu 2013., FIFA je odlučila kazniti Josipa Šimunića s deset utakmica suspenzije i 30.000 švicarskih franaka. Prekršajni sud u Zagrebu svoju presudu je donio dvije godine nakon inkriminiranog događaja, te okrivljenog osudio na zakonom predviđenu minimalnu kaznu (članak 39a st. 1. podstavak 2. *Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima* propisuje da će se novčanom kaznom od 5.000 do 25.000 kn ili kaznom zatvora u trajanju najmanje od 30 dana do

¹ Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima <http://www.zakon.hr/z/445/Zakon-o-sprje%C4%8Davanju-nereda-na-%C5%A1portskim-natjecanjima>

² Priopćenje: <http://www.dorh.hr/OpćinskoDrzavnoOdvjetnistvoUZagrebuUlozenaZalba>

najdulje 60 dana kazniti za prekršaj fizička osoba koja pjeva pjesme ili dobacuje natjecateljima ili drugim gledateljima poruke čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju na temelju rase, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti).

O šokantnoj inicijativi građana da pozdrav „Za dom spremni“ postane službeni pozdrav Hrvatske vojske izvijestili smo u dvotjednom izvještaju³ od 18. rujna, stoga ipak ova presuda predstavlja skroman pomak u procesuiranju govora mržnje. Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova i Visokog prekršajnog suda od 2011. do danas, policija je evidentirala 62 osobe zbog javnog izvikivanja ili isticanja pozdrava “Za dom spremni” te je podnijela 60 prekršajnih i dvije kaznene prijave, a prekršajni sudovi su izrekli 13 osuđujućih presuda na novčane kazne do 700 kuna.

Obustava istrage odgovornosti zapovjednika za ratni zločin nad civilima u Gruborima i Ramljanima

---

Istraga protiv Željka Sačića, za zločine počinjene 25. i 26. kolovoza 1995. godine u kninskim selima Grubori i Ramljni, rezultirala je prekvalifikacijom ratnog zločina u pomaganje počiniteljima kaznenog djela za koje je odavno nastupila zastara, piše Jutarnji list⁴ u članku koji potpisuje novinarka Slavica Lukić, objašnjavajući pozadinu odustajanja od kaznenog progona protiv Sačića.

Nešto prije objave teksta, 7. siječnja 2016., Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu⁵ izvijestilo je o obustavljanju istrage za zločin u Ramljanima, i to protiv bivšeg pripadnika policijske antiterorističke jedinice (ATJ) Lučko Frane Drlje i njemu nadređenog Željka Sačića, ratnog pomoćnika zapovjedniku Stožera specijalne policije MUP-a.

Željko Sačić, kao pomoćnik zapovjednika u Stožeru specijalne policije za akcije pretraživanja i odgovorni zapovjednik na terenu za akcije pretraživanja, od 2009. sumnjičio se, temeljem zapovjedne odgovornosti, za neosiguravanje učinkovitog nadzora nad postupanjem pripadnika postrojbi sukladno međunarodnim konvencijama, iako je znao da su pojedini pripadnici ATJ Lučko skloni kršenju prava civila, a koji su u zaselku Grubori usmrtili šest civila⁶ i zapalili većinu kuća.

On je, prema navodima sadržanim u zahtjevu za pokretanje istrage, propustio poduzeti mjere i radnje da se spriječe daljnja takva postupanja, kao i da se počinitelji kazne. Nakon toga je dozvolio da spomenuta jedinica i Frano Drljo kao vođa jedne od skupina nastave akciju, tijekom koje su zapalili više kuća u selu Ramljani, na potezu Knin – Drniš.

³ Izvor: <http://www.documenta.hr/hr/dvotjedni-izvje%C5%A1taj-o-su%C4%91enjima-za-ratne-zlo%C4%8Dine-pojavama-diskriminacije-zlo%C4%8Dinu-iz-mr%C5%BEenje-i-govoru-mr%C5%BEenje-pravima-%C5%BErtava-rata-i-dru%C5%A1tvenom-procesu-suo%C4%8Davanja-s-pro%C5%A1lo%C5%A1%C4%87u-18.09.2015.html>

⁴ Izvor: <http://www.jutarnji.hr/dorh-optuznicu-za-ratni-zlocin-prekvalificirao-u-blaze-kazneno-djelo-za-koje-je-nastupila-zastara/1495823/>

⁵ Izvor: <http://www.dorh.hr/ZupanijskoDrzavnoOdvjetnistvoUZagrebuObustavljena>

⁶ Mještani starije dobi, Jovo Grubor, Miloš Grubor, Marija Grubor, Milka Grubor, Đuro Karanovića i Jovan Grubor pok. Damjana

---

(Ne)zastupljenost žena u političkom životu Hrvatske

U siječnju 2016, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Višnja Ljubičić zatražila je od Državnog odvjetništva RH obavijest o tome je li pokrenulo ili planira pokrenuti prekršajne postupke temeljem članka 35. *Zakona o ravnopravnosti spolova* prema svim ovlaštenim predlagateljima kandidacijskih lista koji nisu ispoštovali načelo ravnopravnosti spolova na ovogodišnjim izborima za zastupnike/ce u Hrvatski sabor¹¹. Naime, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske sukladno članku 109. *Prekršajnog zakona* nadležno je pokretati prekršajne postupke, dok nadležni prekršajni sud odlučuje o visini sankcije u okvirima određenima čl. 35. *Zakona o ravnopravnosti spolova*. Po primitku odgovora Državnog odvjetništva obavijestit će javnost. U osmom sazivu Sabora je čak 10 posto manje žena, odnosno 15 zastupnica manje, te će u parlamentarnim klupama djelovati samo 23 saborske zastupnice, što pored ostalog ukazuje na to da samo uvođenje kvota ne vodi nužno povećanju broja izabranih žena, osobito ne na otvorenim listama.

Preporuke Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u vezi upotrebe rodno osjetljivog jezika u službenoj upotrebi

---

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova po pritužbi Udruge sudskih tumača i prevoditelja na više slučajeva neupotrebe rodno osjetljivog jezika u području rada sudskih tumača/ica, dala je preporuke Ministarstvu pravosuđa, Sudačkoj mreži i Županijskom sudu u Splitu da u pravilnike uvodu uvodnu napomenu o rodnoj neutralnosti spolova, da tekstove izjava i rješenja usklade s propisima koji reguliraju rodno osjetljivo navođenje stručnih naziva te da se ti nazivi izmijene na način da se nazivima u muškom rodu dodaju inačice ženskih mocijskih parnjaka (npr. sudska tumačica/sudski tumač ili sudski/a tumač/ica), pritom uzimajući u obzir stupanj jezične i sadržajne kompleksnosti teksta, u skladu s preporukama Vijeća Europe.

Nakon izvršenog uvida u *Pravilnik o stalnim sudskim tumačima* (NN 88/08 i 119/08), kao i u tekstove nekih drugih pravnih akata koje je do sada donosilo Ministarstvo pravosuđa, ili pojedini sudovi, Pravobraniteljica je utvrdila da nekoliko propisa (npr. Pravilnik o dodjeljivanju ostavinskih predmeta u rad javnim bilježnicima, NN 35/15 ili Pravilnik o službenim sjedištima javnih bilježnika, NN 51/15) ne sadrži uvodnu napomenu o rodnoj neutralnosti izraza (premda su nazivi zanimanja su pisani isključivo u muškom rodu), a sudska rješenja isključivo nazive u muškom rodu. Do sada se po preporuci oglasio samo Županijski sud u Splitu s očitovanjem da je uveo novu praksu izdavanja

---

¹¹ Priopćenje pravobraniteljice za ravnopravnost spolova:

<http://www.prs.hr/index.php/priopcenja-prs/1836-pravobraniteljica-zatrazila-od-dorh-a-obavijest-o-pokretanju-prekršajnih-postupaka-temeljem-zakona-o-ravnopravnosti-spolova>

tekstova izjava i rješenja u skladu s preporukom.

Prilog: Vremenski prikaz događanja vezanih uz procesuiranje ratnih zločina u izvještajnom razdoblju

---

Hrvatska:

12/01/2016

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu izvijestilo je o obustavljanju istrage zbog ratnog zločina počinjenog u selu Ramljani, i to protiv bivšeg pripadnika policijske antiterorističke jedinice (ATJ) Lučko Frane Drlje i njemu nadređenog Željka Sačića, ratnog pomoćnika zapovjedniku Stožera specijalne policije MUP-a.

07/01/2016

Konačno podignuta optužnica protiv Dragana Vasiljkovića, alias Kapetana Dragana, za zločine nad civilima i ratnim zarobljenicima počinjenim od 1991. do 1993. u kninskom zatvoru, Glini, prigradskom naselju Jukinac, selima Gornji i Donji Viduševac te Bruškoj kraj Benkovca.

Za ubojstva, sustavno zlostavljanje zarobljenih hrvatskih policajaca i uhićenih civilnih osoba koji su, prema navodima optužnice, udarani šakama i nogama, volovskom žilom, kundacima pušaka, te za neselektivno granatiranje, opt. Vasiljkovića tereti se po zapovjednoj odgovornosti, ali i za osobno sudjelovanje, posebice u tjelesnom ozljeđivanju.

Kazneni postupak protiv Vasiljkovića (poznatog i kao Daniel Snedden) započeo je još krajem 2005. godine donošenjem rješenja o provođenju istrage. Ubrzo nakon toga izdana je i međunarodna tjeratica. Hrvatskoj je, iz ekstradicijskog pritvora u kojem je bio od 2006., izručen u srpnju prošle godine.

Podizanje optužnice koincidira s odlukom MKSJ o vraćanju predmeta Stanišić & Simatović na ponovno suđenje.

Razmatrajući status Kapetana Draga u predmetu Stanišić i Simatović¹² Raspravno vijeća Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) je zaključilo da je u periodu od svibnja do kraja kolovoza 1991. godine Kapetan Dragan zapovijedao pripadnicima Jedinice u centrima za obuku u Golubiću i na kninskoj tvrđavi, kao i tijekom djelovanja u Glini i Strugi. Na proslavi u Kuli 1997. godine od Jovice Stanišića primio je priznanje za hrabrost. Igrao je istaknutu ulogu u Jedinici od njenog formiranja pa najmanje do kolovoza 1991. godine pri tom tijesno surađujući sa Simatovićem

---

¹² Predmet Stanišić i Simatović: http://www.icty.org/case/stanistic_simatovic/4

kojem je izravno odgovarao.

Tijekom ovog postupka obrana nepravomoćno oslobođenih nastojala je dokazati povezanost Kapetana Dragana s tadašnjim Krajinjskim vlastima dok je negirala vezu sa srpskim sigurnosnim aparatom.

22/12/2015

Sa završnim riječima optužbe te branitelja sedmorice optuženika, kojima se na Županijskom sudu u Rijeci sudi u odsutnosti, glavna rasprava trebala je biti okončana. No, u međuvremenu je izmijenjena optužnica pa je obrana zatražila dodatni rok za pripremu i očitovanje.

Riječ je o kaznenom postupku protiv bivših pripadnika tzv. Milicije SAO Krajine (Dane Radočaj – Gajota, Nikola Ćuruvija, Đorđe Kosanović, Radoslav Korać, Dragan Galović, Damir Radočaj i Dane Radočaj – Jablan) koje se tereti za ubojstvo dvojice civila muslimanske nacionalnosti, koji su najprije bili brutalno pretučeni, potom usmrćeni hicima iz pištolja te su na koncu njihovi posmrtni ostaci bačeni u jamu nedaleko Gospića.

21/12/2015

Vrhovni sud ukinuo oslobađajuću presudu za zločin nad šestero civila u Gruborima. O krivnji dvojice Frane Drlje i Bože Krajine odlučivat će se u ponovljenom postupku pred izmijenjenim vijećem Županijskog suda u Zagrebu.

Za zločine počinjene tijekom i neposredno nakon Oluje donesena je tek jedna pravomoćna presuda na sedmogodišnju zatvorsku kaznu koju Božo Bačelić, zapovjednik voda izvidničke satnije 113. šibenske brigade HV-a, izdržava za ubojstvo dvojice civila, supružnika i ratnog zarobljenika.

21/12/2015

Na Županijskom sudu u Rijeci nastavljeno je suđenje opt. Ćazimu Behriću za zločin nad civilima zatočenim u logoru Drmeljevo u vrijeme trajanja samoproglašene Autonomne pokrajine Zapadna Bosna. Optuženi Ćazim Behrić jedan je od rijetkih optuženika za ratni zločin lišen slobode, i po izmijenjenoj optužnici izjasnio se da nije kriv.

Zamjenik ŽDO Rijeka, Doris Hrast, dostavio sudu optužnicu izmijenjenu u kontekstu činjeničnog opisa. Optuženiku se i dalje na teret stavlja neposredno počinjenje silovanja logorašice te nesprječavanje podređenih u fizičkom zlostavljanju zatočenika – civila u Drmeljevu, od kojih je Rasim Erdić od zadobivenih ozljeda preminuo. U razdoblju koje pokriva optužnica optuženik je navodno bio upravitelj logora.

Tijekom ročišta pročitani su iskazi troje svjedoka danih tijekom njihovog izvanraspravnog ispitivanja u BiH. To su bili, kako se navodi u optužnici, žrtva silovanja te majka i tada maloljetni sin.

Haag:

23/12/2015

Raspravno vijeće Mehanizma za međunarodne kaznene sudove pod čijom je jurisdikcijom ponovljeni postupak, uvažavajući jamstva vlade Srbije, pustilo je optužene Simatovića i Stanišića na privremenu slobodu do početka suđenja.

Dvojica optuženika bit će pod nadzorom uz svakodnevno javljanje lokalnim policijskim postajama, zabranjena su im samoinicijativna putovanja, svaki kontakt sa žrtvama i svjedocima, kao i izjave medijima. Po nalogu vijeća obvezni su se vratiti u Pritvorsku jedinicu UN u Sheveningenu.

Za zločine počinjene i na teritoriju RH suđeno im je pred Međunarodnim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). Prvostupanjskom presudom od 30. svibnja 2013. godine oslobođeni su svih optužbi, a onda je žalbeno vijeće u prosincu donijelo odluku da se kazneni postupak zbog propusta Raspravnog vijeća vrati na početak.¹³

---

¹³ Za sadržaj izvještaja isključivo su odgovorne organizacije izdavači te on ni na koji način ne predstavlja službene stavove donatora. Ovaj izvještaj je nastao u sklopu projekta 'Podrška strategiji razvoja pravosuđa u području ljudskih prava', uz financijsku podršku Fondova Europskog gospodarskog prostora i Kraljevine Norveške za organizacije civilnoga društva, čiji je provoditelj za Republiku Hrvatsku Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva.